

PRÍLOHA

JÁN MELKOVIČ MÚZY(A)UM

Spolu s pamätnou izbou Jána Melkoviča uzrel svetlo sveta 67-stranový katalóg Ján Melkovič MÚZY(A)UM s vyše 80-tkou fotografií a kresieb. Knička je takou malou prehliadkou bohatým životom i tvorbou J. Melkoviča, na papier tu položí svoje vyznanie i spomienky mnohí známi umelci i priatelia, ktorí ho poznali. S dovoľením Janky Špánikovej, poslednej partnerky umelca, sme z nej vybrali niekoľko úryvkov i fotografií...

Stará Lubovňa, nech sa páčí! ... a ďakujem!

Ako to vzniklo, že rodák zo Spišskej Novej Vsi a ten, ktorého si Bratislava privlastnila, má pamätnú izbu v Starjej Lubovni? Popravde, prvotný nápad zanechal niečo z Jankovej pozostalosti v Starjej Lubovni, nebol môj. Keď som na jar 2004 vystavoval v jeho ateliéri na Bezručovej ulici, bola som viac zmatená ako rozhodná: Čo urobiť s tým všetkým, čo tu po sebe zanechal? Čakala som dokonca aj na znamenia z toho druhého sveta; zvažovala som a bola som zúfalá, čo s tým úžasným darom, ktorý som od neho dostala. Ako ho oparíť, zachovať, nepremŕhať!

Ako to už býva v čase smútenia, spomínala som a spomenula som si ... vybíval sa mi obraz z jedného leta a jedna chvíľa, keď sme prechádzali po Nižnej ulici v Starjej Lubovni a obzreli starorodičov dom Melkovičov. Dom starých rodičov, ktorý bol pre neho a sestru Evu miestom čarovného sveta detstva. Zvažoval, že dom odkúpi, zisťoval cenu a robil začiatkové plány, že by sem, do miesta svojich predkov na starobu dlhšie zavítal a všetko to, čo nazbieral a ešte naberá, zanechá v dome. Nestalo sa tak a ja sa tak stalo!

Dnes už viem, v čase, keď prichá-

za ten deň D, kedy pri príležitosti nedožitých tvorcov 70. narodenín, otvárame tvoje MÚZY(A)UM v Provinčnom dome v Starjej Lubovni, že to naše spoločné rozhodnutie bolo správne.... a možno, že si si to aj sám zaradil tam zhora!

Nech je to už akokoľvek, ďakujem za dobrý nápad! Verím, že sa Lubovni, Lubovníančanom a všetkým tým, ktorí k tebe sem zavítajú, bude páčiť a dozvedia sa o tebe, čo nevedia. Otvára sa tu tvoj Chat Noir!

Neodmá mi v súvislosti s touto významnou udalosťou, aby som v tvojom a svojom mene ešte ja nepodakovala. Predovšetkým ďakujem na tomto mieste mojim synom Jurajovi, Samuelovi a Matejovi za to, že stáli pri mne, keď som potrebovala ich pomoc, že ma chápali a boli mi nápomocní aj pri prácach spojených s týmto mojim rozhodnutím. Samozrejme, ne-

smiem na tomto mieste zabudnúť poďakovať tvojím všetkým deťom, ktoré rešpektovali poslednú vôľu, a tak umožnili vzniknú tejto spomienky. Musím tiež na tomto mieste spomenúť aj ústretovosť sestry Evy, ktorá sa tak trochu z diaľky zúčastňovala všetkého tohto diania... a sesternici Marici, za to, že stála od začiatku myšlienky pri mne a mohla som s ňou zdieľať celý ten proces. Chceme poďakovať všetkým pisateľom a ostatným prispievateľom do tejto publikácie, je mi ľúto, že nie sú tu všetci, ktorí by mali čo povedať o tebe, o tvojej hudbe, o priateľstve.

Veľká a osobitná úvaha patrí našim spoločným susedom a dlhoročným tvojim (a teraz aj mojim) priateľom manželom Eve Linhartovej a Bohušovi Bachratému. Bobešovi predovšetkým, bez neho by som tomuto projektu nedala ten správny a odborný ťah. Moje poďakovanie náleží aj tvojim umelckým kolegyniam a kolegom, predovšetkým celému Radošinskému náivnému divadlu.

Jana Špániková

VÝBER Z KONDOLENČNEJ KNIHY

Ďakujem za Tvoje nádherné pesničky, muziku, a najmä za to, že si tu s nami bol, aj keď príliš krátko. (Zuzka Krónerová)

Vážení kolegovia, dovoľte, aby som Vám vystoilo uprinnú sústrasť v súvislosti s úmrtím dlhoročného a vynikajúceho spolupracovníka Radošinského náivného divadla Jána Melkoviča. (Juraj Kukura, riaditeľ divadla Aréna)

Spomíname, nezabudáme. Nič nevygumujeme. (Bohuš Bachratý)

Vďaka Ti za všetko, čo sme spolu prežili, Tvoja večná dobrá vôľa, uličnícky humor a nádherná muzika zostávajú navždy v mojom srdci. (Tomáš Janovic)

Opušťa Vás ten, čo Vás rozosmieval svojím humorom a prekvapoval úžasnou rozhladenosťou. Tie jeho úžasnú oči, čo napred prezrádzali bežarsku myšlienku, zostanú už len v obrazoch a spomienkach. Je mi naozaj, naozaj smutno... (Martina Znanová, Samojs, Francúzsko)

Ján Melkovič - Hudba pre moje uši

Skladateľ zložil pesničku, zaspieva si ju. Ale keby si ju chcel zahrať z nôt - nemôže, pretože ešte v notách nie je. Ak skladateľ pozná noty, napíše pesničku do pripravenej notovej osnovy, čo je ťažšia práca ako skladáť. Ešte ťažšie je zapievať pesničku z nôt, alebo zahrať. Z toho vyplýva, že skladateľ najmenej robí vtedy, keď skladá.

Keď už je pesnička napísaná, dostáva ju lektor. Vyberá si noty - a zlé zahadzuje do koša. Dobré noty sa potom od lektora dostanú do TOCRu, ktorý je rozšírený o sláčiky. Noty sa spravodlivo rozdelia a začne sa skúška. Niektoré noty však po úpravách melodia, a tak sa opravujú a škrtajú. Potom sa čaká na hudobného režiséra. Keď príde, v notových osnovách už nie je ani jedna nota. Nahráva sa ľahko, skoro tak ľahko, ako skladateľ skladá - a nahratý pás na prvé počutie nerozlišuje od čistého. A to je hudba pre moje uši. Takú rád skladám.

Ján Melkovič - Chat noir

Pamätám sa presne. Jeseň 1881 - Montmart - Chat noir. Milan nazval do textov Paulovi Verlainovi. Julo prišiel o čosi neskôr, keď sa už spieval pesničky Charlesa Crosa. Potom som ich videl vo februári 1916 v Zurichu. V kabarete Voltaire vymýšľali DA-DA. Boli to oni, ktorí v roku 1935 obrátili noty Jaroslavi Jekžovi a boli najväčšími Werichovými a Voskovcovými divákmi...

Pamätám sa presne. V amfiteatre to už bolo po poslednej vojne na bratislavskom hrade šepkali texty Vlastovi Burianovi a potom v jedno nedeľné popoludnie po prvý raz sami vystúpili v Tatra kabarete. A nedeľa sa opakovala. Strelí sme sa do vojenkom umelckom súbore a to bolo pre nich osudné, pretože odvtedy ich mnohí nemajú radi. Vojači neboli výnimkou. Jula a Milana poslali na východné Slovensko a mne dali modrú knižku. Skúsili sme dramaturgovat v televízii. Po štrí vtipných televíznych silvestrov sme prišli na to, že ani tu nemajú radi. Julo s Milanom odišli do Divadla na korze a ja do krčmy. Potom sa zasa mnohým znepečili, a tak striedali Brno, Novú scénu, Štúdio S i Viedenskú televíziu. A stále je tu dosť, čo ich nemajú radi. A to je dobré, pretože keby ich mal každý rád, tak ako napríklad ja, neboli by tu hádam vôbec potrební. A tak, ako boli potrební vtedy - v Chat noiri, budú nám potrební aj na ďalšie storočia. U nás i v Chat-noiri! Váš Ján Melkovič

Bohumír Bachratý

Ján Melkovič

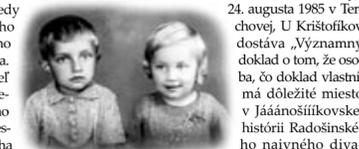
* 24. 4. 1939 Spišská Nová Ves
+ 21. 3. 2004 Bratislava

Jedinečná osobnosť našej kultúry a umenia. Pôvodne mal nastúpiť ako flautista do orchestra opery v Banskej Bystrici. Po úspešnom konkurze v roku 1963 sa však stal dramaturgom hlavnej redakcie kultúry a zábavy v Československej televízii - štúdio Bratislava. Šéf-redaktorom (a ochrancom jeho prvých recenzií) bol Ján Trachta. Spolupracovníci: Milan Lasica a Július Satinský a mladý žurnalista Juraj Hora. Nasledovali roky komponovania a hudby pre televíziu, divadlá (aj bábkové), rozhlas. Vtedy priateľom do nášho československého hudobného sveta. Pražský skladateľ Fischer zabezpečil nahrávky jeho skladieb s orchestrom Karla Vlacha a spevákom Jozefom Kuchárom. Píše tiež hudbu na texty Borisa Droppu. Spolupracuje na legendárnych Mládežníckych predpoludniach v bratislavskej Tatra revue - s M. Lasicom a J. Satinským. Príťahuje ho aj literatúra. Píše do mesačníka Rakúsko, Francúzsko, Taliansko (známy kamerolom v Carrare, Pisa), Grécko a Rhodos, Londýn a pravideľné návršty premiér a predstavení muzikálov. Na týchto ošťah vznikajú fotografie - dokumenty i umelecké fotoobrazy o krajine, prírode, pamiatkach starých a mladých, krásnych ženách. V jeho bratislavskom „ateliéri“ na Bezručovej ulici vzniká pútavá galéria suvenírov, keramiky z 19. a 20. storočia. Sú tu aj obrázky, kresby, grafiky významných a českých výtvarníkov a priateľov.

Začiatkom roka 2004 sa jeho zdravotný stav zhoršuje. Lieči sa doma i v nemocniciach. 5. marca sa ešte zúčastnil na verejnej skúške hry Generál. Krátko potom, 21.3.2004 v Bratislave zomrel. Rozlúčka, za veľkej účasti kultúr-

neho spoločenstva sa uskutočnila v Radošinskom náivnom divadle. 25.6.2005 sa v RND v Bratislave uskutočnila premiéra hudobno-slovného recitálu „To bol on alebo pocta Jánovi Melkovičovi.“ Ešte v tomto roku na podnet jeho životnej partnerky Jany Špánikovej a z iniciatívy Starjej Lubovne pripravujú prvý návrhy na zriadenie jeho pamätnej izby v meste jeho detstva. Po januári 2009 sa začala už konkrétna príprava a realizácia tohto projektu. 23.4.2009 Základnú umelckú školu v Starjej Lubovni premenovali na ZUŠ J. MELKOVIČA rozhodnutím Ministerstva školstva Slovenskej republiky. Aj prostredníctvom tohto katalógu Vás srdečne a s usmevním víta MÚZY(A)UM JANA MELKOVIČA.

Bohumír Bachratý

ón) a hercom. Veselým a obľúbeným spolupracovníkom a priateľom početného obmieraajúceho sa kolektívu detí nov divadla. V jeho rámci 27 hier a inscenácií. Legendárna je pre neho už tá prvá, federálny muzikál Nevesta predaná Kubovi (21. 1.1984) Jiří Suchý + Stanislav Štepa + Ferdinand Havlík + Ján Melkovič. Úžasná, aj atmosféra a situácia pred novembrom 1989 bola „osobná“ hra Vygumaj a napísi (21.9.1989), kde si zahral sám seba, ako skladateľ Ján Petrovič. V RND to bolo aj množstvo vystúpení v Bratislave i Prahe, zájazdy s divadlom po celom Slovensku i do zahraničia (USA, Kanada).

24. augusta 1985 v Terchovej, U Kristófikov dostáva „Významný doklad o tebe, že osoba, čo doklad vlastní, má dôležité miesto v Jááánošiiítkovskej histórii Radošinského náivného divadla.“ V roku 1989 pri-

šla malá rehabilitácia občana Melkoviča a hudobného skladateľa Melkoviča. Opätovne ho prijali do Zväzu slovenských skladateľov a získava viaceré ocenenia za svoju tvorbu a dielo. Pokračujú jeho zahraničné cesty a turistika: Rakúsko, Francúzsko, Taliansko (známy kamerolom v Carrare, Pisa), Grécko a Rhodos, Londýn a pravideľné návršty premiér a predstavení muzikálov. Na týchto ošťah vznikajú fotografie - dokumenty i umelecké fotoobrazy o krajine, prírode, pamiatkach starých a mladých, krásnych ženách. V jeho bratislavskom „ateliéri“ na Bezručovej ulici vzniká pútavá galéria suvenírov, keramiky z 19. a 20. storočia. Sú tu aj obrázky, kresby, grafiky významných a českých výtvarníkov a priateľov.

S Paulom Belmondom na Art Filme v Trenčianskych Tepliciach

Povedali o Jánovi Melkovičovi...

Marián Vanek

Porovnávam ho s podobným obdobím Voskovca + Wericha + Ježka v Osvobozenom divadle. Česi mali V+W+J, my zasa Š+M, teda Štepa + Melkoviča. Ak tieto písmeňá čítam ako ŠM, máme v nich štátny majetok a ten by sme si mali vážiť, dbať oň a zachovať ho na večné časy a nikdy inak!

Milan Lasica

Je to škoda, že ti chlapi tak predčasne odchádzajú. Kam sa ponáhľate, priatelia? Jano mi tu zanechal krásny darček. Kedykoľvek si naňho spomeniem, budem sa usmievať.

Oľga Feldeková

Janko mal povest' zvodcu. Vedelo sa o ňom, že by si nikdy nespáchal škaredé dievča. Ženy ho vždy obklopovali,

Priateľské dohovranie Milana Lasica

Na vernisáži s Jurjom Jakubiskom

DIVADLO

Stanislav Štepa

Melkovič skomponoval hudbu k dvadsiatim siedmim celovečerným inscenáciám RND (dve skomponoval s inými autormi - s Ferdinandom Havlíkom a Jarom Filipom), v našom divadle sa však osvedčil - ostatne, tak ako vo filme či v televízii - aj ako svojrázny a mimoriadne výrazný herec, ktorý svoj jednoznačný herecký talent dokázal najmä v jednej z kľúčových inscenácií RND Vygumaj a napísi. Vynikajúca bola jeho pedagogická práca s mladými hercami, a to nielen na konzervatóriu a VŠMU, ale najmä v

našom divadle. Veď mnohé hviezdy slovenských a českých muzikálov a podobných produkcií môžu za svoj úspech ďakovať práve hudobníkovi a pedagógovi Jánovi Melkovičovi. Napísali sme spolu vyše tristo piesní, mnohé vyšli na platniach, CD a koncom minulého roka po prvý raz aj na DVD nosičoch. Najviac sa však teším z toho, že hudobný skladateľ a kamarát Ján Melkovič natrvalo zostane v nosičoch našich srdiec. A tuším najviac v tom mojom...

Zenské oddelenie

FILM

Juraj Jakubisko

Tak, ako si zbieral staré maľované taniere, počas svojho života si zbieral aj peknú hrdku priateľov. Som rád, že som bol jedným z nich,

Pehavý Max a strašidlo

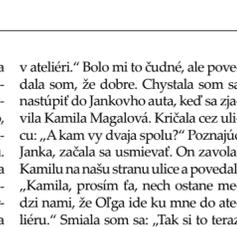
HUDBA

Peter Vaňouček

Janko Melkovič je človek, je stále v mojej mysli, ktorý mal oči pre všetkých a pre všetko. Je človekom posadnutým hudbou, výtvarným umením, poeziou a krásou života, ktorý mu bol daný. Moja spolupráca s týmto filozofom života trvala len necelé tri roky v divadle, no toto obdobie považujem za niečo ako Oxfordskú Univerzitu čo sa pochopenia komponovania hudby dotýka.

Ilja Zelenka

Melkovičov život bol spojený s radošincami. A spolu s nimi rozdával radosť a smiech... Všetci

... hudba je nekončiaci, vždy sa v nej dá niečo objaviť a čo neobjavím ja, objaví sa po mne. Ján Melkovič

a aj keď som si myslel, že o Tebe viem všetko, až neskôr som zistil, že si mal svoje tajomstvá a starosti, ktorými si nás nechcel obťažovať. Zrejme si chcel, aby sme Ťa poznali radšej po tej veselej stránke života.

V nejbol predovšetkým Tvoj hudobný talent, Tvoje pesničky i Tvoje herecké schopnosti, ktoré sa prejavili nielen na doskách Radošincov, ale aj pred kamerou mojou i moich kolegov. V tej ceste sú i kroky, ktoré sprevádzali Slo-

venskú televíziu, od jej začiatkov. A tiež rozhlasy. Spomínam si, ako si dirigoval svoju prvú skladbu pred mikrofónom, a tesne pred jej vyslaním do éteru, si sa išiel prezliecť do fraku a motýlika, a dôstojne ju oddirigoval, i keď pri tom neboli diváci ... Rád spomínam na film DOVIDENIA V PEKLE, PRIATELIA, kde si bez štúdia na hereckej škole dokonale zvládol hlavnú rolu, v partnerstve s Olinkou Bérovou ... Vidím Ťa, ako v zime a v príbehu natečania stojíš na balkóne paneláka v Liptovskom Mikuláši s nedopletým svetníkom a cinkavými ihlicami. ... I to, ako výstrelom rakety pokázíš Brežnevovu návštevu Bratislavy a ako Ťa polícia celú noc márne

Dovidenia v pekle, priatelia (dokončené filmovanie po dvadsiatich rokoch)

HUDBA

Peter Vaňouček

... hudba je nekončiaci, vždy sa v nej dá niečo objaviť a čo neobjavím ja, objaví sa po mne. Ján Melkovič

Klavír a harmonika ho sprevádzali celý život

Břetislav Rychlík

Když první jarní den zemřel krátce před svým pětadesátinám slovenský hudbní skladatel a herec Radošinského náivného divadla Ján Melkovič, objavil se na slovenských internetových serverech čítací principála divadla Stanislava Štepy: „Jano byl přírodní úkaz.“ V čatu okamžitě někdo zakontroval: „A Slovensko přišlo o jednu z přírodních krás.“ Českému publiku se napoleody jako muzikant výrazně připome-

máme vymedzený čas pobytu na tejto zemi. Aj umelci ho majú, aby vykonal svoju prácu. Ak sa dielo darí, tak dokážu prežiť cez vymedzený čas. To, čo odoláva času, sú sny, láska, poznanie a vnútorná sloboda. A to sú kategórie, ktorými sa živí každý.

re fá, Janko, charakterizujú. Ony sa nekončia vo vymedzenom čase života, ale prelnajú sa ďalej, preberajú sa ako štafeta. Milý Janko, bol si nielen skvelým pesničkárom, ale mal si rád i to, čo mu sa nepresne hovorí „vážna hudba“.

Texty a fotografie vybrané z katalógu JÁN MELKOVIČ MÚZY(A)UM, Vydavateľstvo: Univerzita Komenského v Bratislave, 2009. Editori: J. Špániková a B. Bachratý. Zaujímavosťou si môžu knihu už čoskoro zakúpiť v knižkupectvách.